

ZONDAG 1 JANUARI

NIEUWJAARSDAG

– ÉÉN KEER KNALLEN –

Mijn moeder was tegen oorlog. Daarom waren bij ons thuis speelgoedgeweren en ‘pief, paf, poef, jij bent dood’ taboe.

Met oud en nieuw streek ze echter met haar hand over haar hart en mochten we knallen met een piepklein klappertjespistool. In de meeste van dat soort pistooltjes deed je een roze lint met drukkertjes vol kruit, dan kon je lekker achter elkaar schieten. Maar in ons exemplaar moest je de drukkertjes, een soort confetti, stuk voor stuk klaarleggen voordat je de trekker overhaalde. Pas na veel gepeuter kon je één keertje knallen. Daar was weinig lol aan. Bovendien nam mijn moeder het pistooltje op 1 januari weer in beslag en werd het voor een heel jaar weer opgeborgen in de linnenkast.

Zon op 8.49 uur onder 16.38 uur

MAANDAG 2 JANUARI

– BEELDRELIGIE –

Januari 1964 lag het VARA-programma *Zo is het toevallig ook nog eens een keer* zwaar onder vuur. Vanwege de steeds grotere populariteit van de televisie hadden ze het daar over ‘beeldreligie’ en ‘de afgodische verering van het televisietoestel en zijn beeld’. Het item werd afgesloten met de woorden: ‘Geef ons heden ons dagelijks programma, weest met ons, o Beeld, want wij zouden niet weten wat wij zonder u zouden moeten doen.’

Kranten publiceerden boze ingezonden brieven. Presentatoren kregen anonieme dreigbrieven. In de Tweede Kamer vroegen christelijke partijen en de vvd om ingrijpen van de regering. Hetgeen geschiedde: de VARA kreeg van de minister een officiële terechtwijzing.

Zon op 8.48 uur onder 16.40 uur

DINSDAG 3 JANUARI

– KLEED EROVER –

Steeds meer Nederlanders wendden zich in de jaren zestig af van het geloof. Kinderen weigerden om iedere zondag, soms wel twee keer op een dag, naar de kerk te gaan. Hun ouders volgden hun voorbeeld. Een nieuwe tijd lonkte en lokte.

Maar er bleef iets knagen, een mengeling van gewoonte en gezagsgetrouwheid. Desondanks kocht een oom van Robert (1952) een televisietoestel, iets wat van zijn oude gereformeerde geloof eigenlijk niet mocht.

‘Maar,’ vertelt Robert, ‘ze legden er wel een kleedje overheen. Uiteraard niet wanneer ze keken. Maar de rest van de tijd wel. Stel je voor dat er onverwacht mensen van de kerk op bezoek kwamen en dat die de televisie zouden zien. Dat kon natuurlijk niet.’

Zon op 8.48 uur onder 16.41 uur

WOENSDAG 4 JANUARI

– VROEGER WAS ALLES BETER –

ZIJ VINDEN VAN NIET

Jannetje (1951): ‘Wij hadden in plaats van een wc poeptonnetjes. Wanneer die een keer per week werden geleegd, zaten ze boordevol en kolkten ze over wanneer ze via de gang naar de voordeur werden gebracht.’

Herman (1946): ‘Als in Leeuwarden de poepkar de tonnetjes kwam legen, hóorde je die niet. Die róók je.’

Harry (1941): ‘Een man van de gemeentereiniging in beschermende kleding droeg bij ons het klotsende tonnetje twee steile trappen af en leegde het in een tankwagen. Daarna werd de gier, zoals nu nog dierlijke mest, uitgereden op een akker buiten de bebouwde kom.’

Zon op 8.48 uur onder 16.42 uur

DONDERDAG 5 JANUARI

– IJS OP DE AMSTEL –

Eind jaren zeventig woonde ik als student op een woonboot aan de Weesperzijde. Een nogal primitieve toestand. We kookten op butagas en stookten met olie. De waterboot bracht water. Een douche hadden we niet en onze plee spoelden we door met grachtwater. Wij hadden, net als veel grachtenpanden, nog geen aansluiting op het riool. Poep en pies verdwenen ergens in het water van de Amstel.

Toen de Amstel in de strenge winter van 1979 bevroren was, lagen onze drollen in een gele plas op het ijs náást onze boot. Maar de bevroren Amstel had ook een voordeel. Om bij het badhuis aan de Diamantstraat te komen, hoefden we niet meer over de Berlagebrug, maar konden we over het ijs rechtstreeks de Amstel oversteken.

Zon op 8.48 uur onder 16.43 uur

VRIJDAG 6 JANUARI

– R.A.M.L.P. VOGELPOEL –

Robert Abraham Maarten Leunis Pieter. Robert (1952) heeft liefst vijf voornamen. ‘Toen mijn vader me bij de burgerlijke stand aangaf, zeiden ze dat-ie moest ophouden met al die namen. Ze dachten dat-ie dronken was.

Maar dat was het niet. Hij wilde al zijn overleden broers eren. Zelf was hij de jongste van 21 kinderen en de derde zoon die Bram heette. Al twee keer was er een Bram overleden. Van die 21 kinderen zijn er slechts zeven volwassen geworden. Mijn oma van moederskant kreeg 20 kinderen en ook daarvan zijn er maar zeven groot geworden.

Vijf voornamen is lastig. Ze passen op geen enkel formulier. Overigens vinden mijn kinderen dat mijn vader die L van Leunis beter weg had kunnen laten.’

Zon op 8.47 uur onder 16.44 uur

ZATERDAG 7 JANUARI

– ÉÉN VERSCHONING –

Boerenzoon Gerrit (1950) ging één keer in de week op zaterdag in bad. Hij werd gewassen in de teil die zijn moeder had gevuld met water dat ze op een petroleumstel had verwarmd. Op het badwater lag vaak al een laagje vuil van zijn broer en zussen. Eenmaal gewassen en drooggeboend, kreeg hij schoon ondergoed.

Eén keer per week, meer niet. Maar zelfs dat vond zijn vader al behoorlijk overdreven. Die had het als kind de hele winter met een en dezelfde molton onderbroek moeten doen.

VOLLEMAAN

Zon op 8.47 uur onder 16.46 uur

ZONDAG 8 JANUARI

– GEEN WERK –

Vanwege het christelijk verbod op zondagsarbeid heerste er in Nederland jarenlang niet alleen buitens- maar ook binnenshuis vaak zondagsrust.

Bij Arie (1950) thuis was het de vraag of zijn moeder op zondag wel mocht breien. ‘Ja, hoor,’ zei zij, ‘breien is voor mij geen werk, maar ontspanning.’

Zon op 8.46 uur onder 16.47 uur

MAANDAG 9 JANUARI

– ZELFDE VERFBAD –

De moeder van Coby (1952) breide bijna alle truien voor haar kinderen zelf. Meestal gebruikte ze uitgehaalde wol. Soms kocht ze nieuwe wol bij een fourniturenzaak.

Coby: ‘Het breigaren zat op strengen die je zelf moest opwinden. Ik moest voor mijn moeder de streng met twee handen ophouden en soms hing ze hem over een stoelleuning. Nieuwe wol was een flinke uitgave. Daarom kon zij bij de verkooppunten van Scheepjeswol wol van hetzelfde verfbad “reserveren”. Als ze dan weer geld had, kocht mijn moeder nieuwe strengen en ging ze verder met haar breiwerk.’

Zon op 8.46 uur onder 16.48 uur

DINSDAG 10 JANUARI

– VROEGER WAS ALLES BETER –

EDUARD VINDT VAN NIET

Eduard (1939): ‘Toen er nog geen AOW was, moesten kinderen voor hun oude ouders zorgen. Daarom woonden mijn grootouders van vaderskant bij ons in. Voor mijn moeder was dat best een probleem. Opoe bemoeide zich overal mee en regelde de centen. Mijn moeder heeft daardoor minstens tien jaar zonder portemonnee gezeten. Eind jaren vijftig kwam de AOW. In diezelfde tijd bouwden de Doesburgse Gestichten van Weldadigheid in de Gasthuisstraat bejaardenwoninkjes met een lage huur. Daar gingen mijn opa en oma wonen. Zij “trokken van Drees” en hadden het beter dan ooit.’

Zon op 8.45 uur onder 16.50 uur